

3. Максименко С. Д. Генезис существования личности / С. Д. Максименко. – К.: КММ, 2006. – 239 с.
4. Платонов К. К. Краткий словарь системы психологических понятий / К. К. Платонов. – М.: Высшая школа, 1984. – 174 с.
5. Рубинштейн С. Л. Принцип творческой самодеятельности / С. Л. Рубинштейн // Вопросы философии. – 1989. – № 4. – С. 88–96.
6. Тимощенко Л. Н. Воспитание старшеклассниц / Л. Н. Тимощенко. – М.: Просвещение, 1983. – 142 с.
7. Тодорів Л. Д. Рефлексивні складові самосвідомості та їх розвиток в умовах занять з елементами тренінгу / Л. Д. Тодорів // Практична психологія та соціальна робота: Науково-практичний та освітньо-методичний журнал. – 02/2003. – №3. – С. 79–86.

Such basic volitional internalss of senior pupil as purposefulness, persistence, initiativeness, self-possession, independence and discipline are described In the article.

Key words: *senior pupil, forming, purposefulness, persistence, initiativeness, self-possession, independence, discipline.*

УДК 372.3 : 373.2

ББК 74.10

Неллі Лисенко

МОДЕЛЮВАННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ Й ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЯК ПРИНЦИП РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ

У статті представлено актуальні завдання дошкільної та початкової освіти; виокремлено принцип моделювання методів навчання і виховання дітей у контексті наступності; проаналізовано низку методів інноваційної діяльності: розвивальний рух Вероніки Шерборн, успішний старт Марти Богданович, творче самовираження Рудольфа Лабана та ін. Визначено перспективні напрями подальшого дослідження проблеми.

Ключові слова: *наступність, принцип моделювання, інноваційність, психомоторний розвиток.*

Актуальність. Успішність реалізації наступності між ДНЗ і початковою школою обумовлюється низкою факторів, які творять педагогічне середовище, адекватне до психологічних і фізіологічних особливостей і можливостей дітей. Відповідно, моделювання різних методів, як і методик у дошкільній освіті проектуємо на подібний підхід і в початкових класах. Відтак, школа не лише стимулюватиме розвиток виявленого особистісного потенціалу кожного учня уже в дошкільному віці, а й зберігатиме самоцінність його дитинства. У низці різних факторів виокремлюємо вплив спеціальних творчих зусиль кожного педагога, які він застосовує під час добору форм, методів і засобів навчання й виховання дошкільників і молодших школярів.

У контексті порушеної нами проблеми вважаємо за необхідне виокремити ключові принципи дошкільної та початкової освіти для того, щоб у такий спосіб розглянути моделювання і одночасно описати його прояви на їхньому тлі. Згідно досліджень Г. Гранатова це такі:

- єдності виховання із навчанням;
- єдності й цілісності самостійності з педагогічним керівництвом;

- самопізнання й наочності;
- освіта на високому рівні утруднень і доступності;
- освіта у швидкому темпі й послідовності;
- самотність і науковість;
- пріоритетність “теорії” і наочності;
- єдності любові з високою вимогливістю;
- урахування вікових й індивідуальних особливостей (передусім нервової системи);
- домінування колективних видів і спільної діяльності;
- зв’язок із сучасністю, з особистим досвідом;
- історизм;
- активність і рухливість (новизни) та обґрунтованість, міцність (традиційність);
- розмаїтість й одноманітність (зміст, засоби, форми, методи);
- єдність і розрізненість (діяльність учня й учителя);
- диференційованість (багаторівневість) підходу і загальний розвиток усіх підопічних учнів.

У зв’язку із вище зазначеним, варто підкреслити доцільність використання всіх пар принципів у реалізації наступності дошкільної й початкової шкільної освіти із урахуванням гармонійності додаткового розвитку всіх сфер особистості дитини. Цьому сприяє професійна майстерність педагога, здатного керувати зміною домінант у кожній парі принципів на основі вікових й індивідуальних особливостей дітей.

Використання принципу моделювання у реалізації сучасної дошкільної і початкової освіти на бінарній (у поєднанні з іншими принципами) основі забезпечить не лише додатковий вплив на розвиток усіх сфер особистості, а й стимулюватиме удосконалення професійної майстерності педагога. Розвиток його здатності гнучко і мобільно керувати зміною домінант у кожній парі чи комплексі принципів можемо сміливо віднести до рушіїв активного пошуку вихователями і вчителями здобутків у педагогічних системах різних країн Європи і світу.

У педагогіці визнано трактування метода навчання як типової моделі (шаблону) заходів, які здійснює педагог; спосіб його праці шляхом виконання системних операцій, спрямованих на ініціювання, керівництво та підтримку процесу навчання, результатом якого є досягнуті освітні зміни попередньо заплановані й прогнозовані. Вони можуть бути як опановані нові знання і набуті навички задля їх використання на практиці, а також як сформовані інтереси, здібності, відносини з метою творення світу кожної дитини. Сучасне педагогічне вчення вирізняє безліч методів освіти дітей і поділяє їх відповідно теж по-різному. Однак алгоритм вибору методу спільний і залежить від цілей занять, обсягу освітніх послуг і стартового рівня інтелектуального розвитку кожного вихованця, а також від ухваленної системи навчання й виховання в дитячому садку чи школі узалежнено від їхнього типу.

На методи навчання впливають різні зміни і перетворення в освіті загалом, і в дошкільній, зокрема, а також від функцій, які для них визначені чинними нормативно-правовими документами. Спершу методами навчання були словесні, які з’явилися ще у період створення перших шкіл, дитячих садків для дітей, а подальшу розробку своєї сутності вони набули аж у середньовічній школі. Відтак переважаючим методом навчання стала передача вчителем готових для сприйняття повідомлень, шляхом використання слова та засвоєння учнями інформації. Вони набули запитальної форми. Передача готового знання словесними методами для

малих дітей викликала протести багатьох педагогів. Ян Амос Коменський і Йоган Генрі Песталоцці вимагали, щоб у хід заняття увести спостереження і обстеження природних явищ. Отож, попри вербальні методи до закладів навчання та виховання дітей почали впроваджувати ще один спосіб викладання, об'єднання різних методів у так звану практику Песталоцці. Він передбачав набуття знань не лише вербально, а й шляхом спостережень за речами, явищами і процесами. Методи і способи, які використовували були звані педагогами як оглядові. Отож завдання педагога полягало в тому, щоб організувати спостереження і за дітьми – як саме вони набувають знань, у який спосіб оволодівають навичками під час організованого і цілеспрямованого спостереження?

Розглянемо дещо ширше сучасні можливості моделювання методів навчання, а також способи його реалізації на тлі інших дидактичних принципів. Основою доцільності моделювання розглядаємо переживання, почуття, емоції дітей в процесі навчання, спостережень, а також ідеї, які вони приносять з дому в дитячий садок, школу, у двір, де граються з однолітками чи старшими від себе, а також під впливом розглянутих зображень, ілюстрацій, телевізійних передач, творів дитячої літератури. Говорячи про дитячу допитливість, а саме запитання про все, що оточує дітей є доказом її зміцнення унаслідок дозрівання дитячої психіки і збагачення інтересів. Дошкільники говорять найбільше про те, що вони робили, як і що виглядає, що їх цікавить, що відбувається і що вони з цього приводу думають. Кожен дошкільник полюбляє історії, однак лише ті, які цікаві, тобто живі історії з яскравими подіями і дивовижними персонажами. Цінність змісту освіти дошкільнят полягає і в його ідеологічній спрямованості, адекватній мотивованості дітей вчитися і легко відтворити це згодом, дещо пізніше у школі. Удавана простота і безпосередність дітей, а також самостійне читання окремими з них літературних творів збуджує екстраординарну радість; пісні розвивають музичний слух і відчуття ритму. Саме так з наймолодшого віку педагог може прищеплювати їм любов до співів і танців, гри на музичних інструментах, занять ритмікою, хореографією, оволодіння елементами пантоміми.

Пояснення і вказівки педагога постійно супроводжують тих дітей, які опановують новими технічними навичками, мобільністю мислення, а також гігієнічними звичками. Вони також актуальні й особливо тоді, коли діти послідовно виконують кілька завдань, у т.ч. різного змісту. Завдяки їхній різноманітності, аналітико-синтетичних операцій, формується мислення. Таким чином, будь-які пояснення педагога та його інструкції повинні бути чіткими, короткими, зрозумілими і простими. Вони мають супроводжувати дошкільнят під час виконання завдань, простих і більш складних заходів, які вони здійснюють у певний час.

Важливими розглядаємо способи соціального консенсусу пов'язані з вираженням почуття схвалення (несхвалення), похвали (осуду), є нагадуванням дорослого і його наказом, заборонаю, застереженням, тобто способами, які впливають на поведінку особистості.

Отож, сьогодні, коли з дітьми дошкільного віку і в дитячому садку та в інших об'єднаннях (клуби, центри, студії тощо) реалізується низка методів інноваційної діяльності, принцип їхнього моделювання розглядаємо актуальним і перспективним. До таких методів відносимо окремі та подаємо їх розлогий виклад у статті.

Метод розвивального руху Вероніки Шерборн – найбільш поширений метод сприяння і стимулювання загального розвитку дітей дошкільного віку. Його основна ідея – використання руху, як інструмента підтримки загального психомоторного

розвитку дитини, а також профілактики й лікування її певних порушень. Мета методу – розвивати рухові навички засобами руху, способами пізнання і розуміння свого тіла, а також рухова реабілітація, усвідомлення впливу дії на неї, обмін простором у процесі взаємодії з іншими дітьми (людьми) задля налагодження з ними тісного контакту. Автор спирається у методиці на виразність і творчість рухів у гімнастичних вправах. Задля цього В. Шерборн передбачає додержання наступних умов: психофізіологічна і природна експресія руху, його різноманітність усім потенціалом різних частин людського тіла. Виходячи з такого розуміння, автор передбачає можливі певні досягнення дитини у її фізичному і психологічному розвитку, формуванні її соціальних відносин, стимулюванні гармонійності особистісного становлення. У цьому методі використовуються елементи співпраці та взаємодії, отже він вимагає від дитини сформованих морально-вольових якостей (сміливість, витривалість, гнучкість, спритність, сила та ін.), а також дещо ширшого обсягу особистісних компетенцій, і, насамперед – рухових. Здебільшого метод орієнтовано на розвиток соціальної інтерактивності, актуалізацію успіху, довіри, відповідальності за партнера. Працюючи таким чином, дитині забезпечується набуття значно складнішого досвіду, формування умінь долати соціальну дистанцію. Вправи, які запропоновані Шерборн дозволяють передусім встановлювати дитині досить тісні відносини не лише з однолітками, а й з дорослими: батьками, бабусяю і дідусем, старшим братом і сестрою чи з іншими дітьми.

Наводимо приклади вправ:

а) на розвиток розуміння власного фізичного тіла: знання його частин (схема) і залежностей між ними, скажімо, відчути живіт, спину, руки, ноги, обличчя і т.д.;

б) на виховання впевненості у собі, просторової уяви та почуття безпеки в навколишньому середовищі;

в) реляційні вправи на допомогу встановлювати контакти і співпрацю з іншими (дитина чи доросла людина) у групі: вправи, спільні дії в парах, протидія в парах, фізичні вправи “разом” у кількох парах, фізичні вправи “разом” у групі;

г) творчі вправи – рольові з реквізитом, у супроводі з віршами, елементами масажу та ін.;

д) релаксаційні вправи на розслаблення, які слід використовувати з іншими вправами, які наведено вище.

Використовуючи цей метод, педагогу слід додержуватись послідовності в доборі вправ, і, передусім, враховувати можливості психофізичного розвитку кожної дитини. По-перше, починати слід із окремих заходів, які спрямовано на ознайомлення з тілом дитини та її навколишнім простором; далі – пропонуються реляційні вправи, за тим – творчі, розслаблюючі і т.д. Метод розвиваючих рухів використовується досить часто не лише в дошкільному і ранньому дитинстві, а й на старших вікових етапах у період шкільного навчання.

Метод успішного (доброгo) старту Марти Богданович є модифікованою версією поетапного поступу в розвитку. Уперше основи методу розробив польський педагог Т. Буглер. Сьогодні його використовують у багатьох європейських країнах як метод реабілітації психомоторних порушень у розвитку дитини. Спершу його було адресовано лише дітям, які не досягли рівня норми в інтелектуальному розвитку в період дошкільного і молодшого шкільного віку. Мета методу – стимулювання розвитку дій. Однак згодом після відповідних модифікацій практики зазначили, а М. Богданович довела, що його доцільно застосовувати і для корекції порушень у розвитку дитини з особливими освітніми потребами (дислексія, а також

з іншими утрудненнями в читанні й письмі); для дітей з обмеженими розумовими можливостями (аутизм, церебральний параліч, хвороба Літтла). У методі успішного старту чітко увиразнюються два аспекти. Перший – профілактично-лікувальний, що ґрунтується на таких засадах: як слід розвивати спостережливість? Як стимулювати мовну діяльність? Як впливати на перцепційно-рухові функції? Другий – зорієнтовано на діагностику. Він опирається на вивчення поведінки дитини шляхом спостереження за нею. Після збору актуальної інформації педагог може визначити причину і ступінь (глибину) розладів.

Структура занять із застосуванням метода успішного старту вміщує низку компонентів. Перша частина – це вступні заняття на посилення (активізацію) уваги і реабілітацію психомоторних функцій; друга – відповідні заняття з трьох груп вправ (рухливі, рухливо-слухові, рухливо-зорово-слухові); остання – завершення заняття із використанням логопедичних і релаксаційних вправ.

М. Богданович виокремлює в цьому методі низку елементів. А саме: слуховий (пісня); візуальний (малюнок, графіка, візерунок, літери); руховий (виконання довільних рухів під час відтворення зразка на малюнку, графічного чи візерункового, а також літер, які узгоджено з ритмом пісні). Зв'язок таких елементів в одній вправі моделює навчання, воно стає мультисенсорним і таким чином його можна уже використовувати в роботі з дітьми різного віку.

Дослідниця радить використовувати у роботі з дітьми три програми. Розглянемо їх.

Перша – “Пісні та малюнки” – прості візерунки і пісні для дітей від чотирьох років і аж до старшого дошкільного віку, якщо вони потерпають від відставання чи затримки у розвитку психомоторних функцій організму.

Друга – “Пісні і символи” (знаки) – це складні візерунки та пісні для дітей віком від шести – семи років, які входять у групу з ризиком дислексії, а також для тих, що вирізняються затримкою психомоторного розвитку.

Третя – “Пісні і літери” (букви) – для початківців у читанні й письмі, для дітей групи ризику дислексії і вже з дислексією.

Найчастіше з дітьми дошкільного віку використовується перша програма “Пісні і малюнки”. Її зміст розвиває всі почуття дітей від трьох – чотирьохрічного віку, а надалі старших дошкільників готує до навчання в школі. Заняття згідно цієї програми можна проводити в групах або ж колективно. Слід мати на увазі принцип їхньої градації за складністю.

У контексті порушеної проблеми розглянемо й *метод творчого самовираження Рудольфа Лабана*, який представлено в літературі, як гімнастику виразних, творчих і танцювальних рухів. Цей оригінальний і гнучкий творчий метод впливає не лише на розвиток дитини в дошкільному і молодшому шкільному віці, а й використовується в усіх формах організації фізичної підготовки дітей і молоді. Отже, цей метод уперше було реалізовано в класифікації творчих методів. Відповідно, з його допомогою особистісний потенціал треба пробудити. Метод Р. Лабана не накладає жодних канонів і схем у навчанні, натомість спирається на три принципи. А саме – універсальність, всебічність для релаксації та градація складності. Діти працюють в групі, а засобами танцю кожна дитина може висловлювати не лише свої відчуття, почуття, а й враження. Цей метод допомагає дитині виразити свою індивідуальність, і, таким чином, розвиває її творчий потенціал. Перевагою методу, згідно Лабана, є сприйнятливність до нових ідей, концепцій, використання для розвитку різних засобів (мішечки, коробки, кольорові

книги, м'ячі, пластикові пляшки, аксесуари, сумки, кольорові кільця, обручі, скакалки, кульки), а також відкритість і багатство форм у навколишньому довкіллі. Цей метод використовується також для групової діяльності дітей: педагог ставить завдання, описує його словами, характеризує поетапність його виконання. Моторні й рухові завдання можуть бути представлені в різних формах: дошкільнята можуть використовувати імітацію, пантоміму, танці регіональні, національні, народні, а також розваги з ритмічно-танцювальними рухами.

Рухові заняття охоплюють шістнадцять схем, основою яких є рух. Засаднича тематика занять спрямована на такі п'ять напрямів формування особистості: відчуття і усвідомлення свого тіла; відчуття важкості свого тіла; чутливого і майстерного опанування простором; розвиток почуття плинності руху, важкості тіла, розвиток уміння опанувати простором і часом, а також навичками для налагодження взаємодії з партнером і групою загалом.

Метод Карла Орфа, німецького композитора, музиканта і педагога, який спільно з дружиною практикують музику, як фактор впливу на особистість в контексті терапії її сенсомоторного розвитку. Згідно їхніх тверджень, майже кожна дитина є музично обдарованою. Відповідно вони створили метод, який у сучасній дошкільній дидактиці багатьох європейських країн є одним із найпривабливіших, універсальних і різнобічних у навчанні не лише здорових дітей, а й тих, які мають певні утруднення у розвитку. Його значення полягає в тому, що метод вносить свій життєстверджуючий потенціал у розвиток різних видів діяльності й творчості не лише дошкільнят, а й учнів початкових класів. Оскільки він використовує музичні та фонетико-ритмічні засоби (мова, брязкальця, барабан, перкусійні інструменти, рух, ритм), збуджуються почуття, емоції, переживання дітей засобами музики і слова. Основна мета методу – спонукати дітей до активності за допомогою звуків музики, імпровізації, рухів і слів. Згідно з Орфом, саме у такий спосіб забезпечується вільна реалізація ритму, творяться нові ритмічні вправи. Використання казки, легенди, пісні, танців та інших засобів стає вербальним і музично-театралізованим витвором одночасно.

Карл Орф розробив алгоритм використання занять, якого радить дотримуватись педагогам під час роботи з дітьми: перше: мова як відлуння сили голосу педагога із поступовим її зростанням; друге: ритмічна мова; третє: ритмічна мова в супроводі барабанів (можна використовувати інші перкусійні інструменти).

Після реалізації тексту – перехід до марширування, ходьби, бігу, стрибків та інших ритмічних вправ. Увесь комплекс завершується ритмізацією мови. Барабани, ксилофони, трикутники, маракаси, дзвіночки використовуються для різних вправ, ігор і розваг. У методі Орфа музичні інструменти посідають центральне місце і створюють можливість не лише для активного навчання, а й допомагають визначити і розвинути певні індивідуальні здібності. Дитина є виконавцем різних завдань, які всебічно розвивають її як особистість, натомість педагог її підтримує, допомагає і радить. Заняття із використанням цього методу, зазвичай, починаються іграми, в яких представлено чимало різноманітних текстів, які безпосередньо поєднані з рухами дітей.

Чималий інтерес викликає у сучасних педагогів *метод Еміля Далькроза*, швейцарського хореографа, педагога, психолога, талановитого композитора, сценографа, творця методу ритму, раніше відомого як художня ритмічна гімнастика. Автор вирізнявся талантом з композиції рухів, бачив їх оком театрального режисера, актора і виконавця. За його словами театр, музика та виконання взаємно інтегровані.

Відповідно він створив такий метод, який всебічно і цілісно охоплює дитину, спонукає її до дії шляхом імпровізації, сольфеджіо і ритму. У цьому методі неподільні три елементи: слух, ритм та пригадування з минулого – імпровізація. Далькроз наголошував на важливості музики і руху в освіті кожної дитини, адже саме музика забезпечує особливу виразність особистості, отже вона і є природною потребою у розвитку кожної дитини змалку. Далькроз асоціює рух з музикою, в результаті чого вона наближається до дитини. На його думку, опанування космічним простором в дошкільному віці відбувається унаслідок рухливої активності й дотику, а відчуття і переживання наймолодших дітей можна побачити лише під час їхніх активних рухів. Ритм у музичній освіті також має значний вплив на дитину. Рухаючись у такт вона активно і легко розуміє музику. Різні форми ритму та його імпровізації, які використовуються у дитячому садку, стимулюють пізнання дитиною власного тіла як внутрішнього середовища свого буття, привчають її пізнати себе як “інструмент”, що відтворює ритм і мелодію, зрозуміти який опір чинить тіло, коли дитина хоче чогось навчитися або щось подолати. Дошкільник легко засвоює ритм пісні, простої музичної форми, якими, наприклад, є танець і народна пісня. Його тіло інстинктивно передає ритм у спонтанних жестах і рухах. Фізичні вправи є джерелом веселої ритмічної експресії дитини, а першим виразом емоцій, попри мову крику, є жест дитини. Засобами веселого ритмічного танцю, інсценізації рухів і вправ дитина звільняє свою енергію, висловлюючи радість життя. Дошкільнята активно беруть участь у таких рухах, натомість педагог стимулює спонтанність, співпрацю і взаємодію, задоволення унаслідок подоланих перешкод. Слід мати на увазі, що рухливо-музична експресія має для індивіда велике виховне значення. Для найменших вона є найбажанішою і вони з великим ентузіазмом линуць до неї, як до їхньої психофізичної потреби. Рухливо-музична експресія виховує і розвиває музичну чутливість, чинить терапевтичний вплив, заспокоює і урівноважує негативні стани нервової системи, нівелює репресивність. Водночас із посиленням та стимулюванням музичних здібностей (відчуття ритму, темпу, динаміки, артикуляції) метод Далькроза стимулює пізнавальні процеси: сприйняття, уяву, мислення, забезпечує формування просторово-часових уявлень і понять, розвиває увагу, пам'ять, активізуючи у такий спосіб різні види діяльності.

Методом ритму Далькроза діти різного віку навчаються правильно реагувати на музику. З цією метою можна використовувати також музичні інструменти, які їм допомагають набувати знань і оволодівати відповідними навичками.

Ритмічні та рухливо-музичні заняття згідно концепції автора включають такі вправи, які спрямовані на розвиток почуття руху; ініціації гальмуючо-збудливих та збудливо-гальмівних рухів, поліритмії канона опорно-рухового апарата; вправ з мінливістю рухів: швидкість – на уповільнення, уповільнення – на швидкість і т.д.; імпровізації рухливої мобільності, жестів і рухів, як засобів спілкування.

В освітніх системах багатьох європейських країн цей метод, попри активізацію музичного розвитку дітей, став своєю інновацією навчально-виховної діяльності не лише дитячих садків загалом, а й сімейних педагогів-вихователів, зокрема. Його рекомендовано для роботи зі здоровими дітьми, а також із дітьми з особливими освітніми потребами. Метод Далькроза активно використовують у роботі початкової школи, а також у музичних школах, музичних театрах і окремих громадських центрах для дітей і молоді.

Висновки. Спираючись на описані в статті окремі методики, теоретичні й, почасти, методичні відомості про них, можемо наголосити на тому, що і вихователь

дошкільного навчального закладу, учитель ЗОШ і водночас батьки, поряд з багатьма іншими обов'язками, повинні виконувати ще один, який обумовлює їхню невтомність у пошуках нових і оригінальних підходів до освіти дітей – це обов'язок розвивати педагогічну творчість.

Попри те, що традиційна українська дидактика дошкільної освіти об'єднала досить широке коло методів її реалізації, інноваційність та інтерактивність, які сьогодні визнаються пріоритетними напрямками, обумовлюють активні пошуки оригінальних авторських методик не лише в Україні, а й за рубежем. Використання педагогами і батьками певного методу чи цілісної методики зумовлено, передусім, позитивними відгуками за результатами їхнього впровадження. Турбота про забезпечення різностороннього виховання й гармонійного розвитку кожному малюкові стимулює прагнення дорослих і творчо запозичувати авторські здобутки, і зберігати їх запропонований алгоритм задля того, щоб не втратити позитивні знахідки авторів.

Типовими помилками молодих фахівців є упереджене ставлення до педагогічних новинок, які, зазвичай, руйнують традиційну дійсність у навчально-виховному процесі ДНЗ. Все ж ефективними умовами особистісного розвитку і дітей, і їхніх наставників на перспективу розглядаємо пошуки шляхів педагогічного моделювання класичних здобутків учених і практиків України із знахідками європейського та світового дошкілля.

1. Гранатов Г. Г. Метод дополнительности в развитии понятий (педагогика и психология мышления): Учебн.-метод. пособие / Г. Г. Гранатов – М.: МПСН, 2005. – 576 с.
2. Буглер Тадеуш. Біг людського життя / Тадеуш Буглер. – Варшава, 1999 (польською мовою).
3. Дитячий садок – школа: актуальні проблеми наступності / За ред. Н.В. Лисенко. – К.: Слово, 2014. – С. 45–46.

The current tasks of preschool and primary education are represented in the article; the principle of methods' modeling of teaching and education of children in the context of continuity is excreted; a number of methods of innovative activity is analyzed: developing movement of Veronica Sherborne, the successful start of Martha Bogdanovich, creative expression of Rudolf Laban and others. The perspective directions of further research of problem are determined.

Key words: continuity, principle of modeling, innovation, psychomotor development.

УДК 37.013.42

ББК 74.66

Наталія Сабат

ОПІКА Й ОПІКУНЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ

У статті проаналізовано поняття “опіка”, “опікунська діяльність”. На основі опрацювання й аналізу праць українських та польських учених розкрито їхню сутність, обґрунтовано різні смислові підходи до їх тлумачення. Доведено, що в сучасному світі розширюються межі опікунсько-виховної діяльності та зростає кількість категорій дітей, які потребують опіки.

Ключові слова: опіка, опікунська педагогіка, опікунська діяльність, діти.